

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
КАТЕДРА ПО АРХЕОЛОГИЯ
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1504
БУЛ. „ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ“ 15
☎ (02) 9308/ 572

ST. KLIMENT OHRIDSKI
UNIVERSITY OF SOFIA
DEPARTMENT OF
ARCHAEOLOGY
1504 SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BD.
☎ (+359-2) 9308/ 572

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Даниела Стефанова Стоянова, от Катедрата по Археология при Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, член на Научно жури, утвърдено със заповед на г-н Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ (РД–38–461/27.07.2022 г.), по конкурс за заемане на академичната длъжност „**доцент**“ по професионално направление 2.2. История и Археология (Археология – Класическа археология), обявен в ДВ 48/28.06.2022 г.

1. В обявения конкурс, организиран по заявка на ФС на Исторически факултет за нуждите на Катедрата по Археология, единствен кандидат е гл. ас. д-р **Иван Димитров Вълчев**. Документите му са приети от назначена от г-н Ректора комисия. Основание за неговото участие в конкурса е депозираната справка, че изпълнява минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ. Иван Вълчев е завършил специалност Археология в Исторически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2007 г. От следващата година е редовен докторант към Катедра Археология с тема на дисертацията: Извънградските светилища в римската провинция Тракия, I – IV в. Темата е успешно защитена през 2011 г. През 2013 г. Иван Вълчев печели конкурс за главен асистент по Класическа и Тракийска археология в Катедра Археология. В настоящия конкурс той участва с публикуван хабилитационен труд, със заглавие: Култът към Юпитер в Долна Мизия през римската епоха. София, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2022 г. Участва и с 10 броя подбрани публикации – монография, студии и статии по приложен списък.

2. Гл. ас. д-р Иван Вълчев е сред първите ми студенти и въпреки изминалите не малко години мога да кажа, че е сред тези, които се открояват с познанията и интересите си към изучаване на археологията като цяло и в частност на Класическата археология. Интересът му към религиозния живот през римската епоха по нашите земи е траен, търгвайки още от студентските години, както и защитените магистърска теза и докторат през 2011 г. Съвсем логично е и представеният хабилитационен труд да е

посветен на Юпитер в провинция Долна Мизия. Поколения български и чужди учени, историци и археолози, епиграфи и нумизмати, дават своя принос в изучаването на древните религиозни практики, но за мен прочетеното на написаното от колегата Иван Вълчев е безспорен принос и надграждане на съвременно ниво на изследванията в тази посока. Изследвания, които изискват задълбочени познания на различни аспекти от живота на древните.

Преподавателската работа на гл. ас. д-р Иван Вълчев е изключително активна, от упражнения по Тракийска и Класическа археология, до лекционни четения на специализирани курсове в бакалавърската програма на специалност Археология или основни курсове по Археология (бакалавърска програма по Етнология), Средиземноморска археология (бакалавърска програма по Хебраистика), до ръководство на курсови и магистърски работи (6 успешно защитили магистри). Активната и успешна преподавателска работа е придружена и с ангажираност в летните стажове по Класическа археология. Колегата Вълчев е член на екипа, проучващ античния град Кабиле, още от студентските си години, в периода 2014–2017 г. е вече зам. ръководител, а от 2018 г. и съръководител на проучванията. Не мога да не отбележа и активното участие на гл. ас. д-р Вълчев в значителен брой научни и образователни проекти.

Успешната преподавателска и изследователска кариера се допълва и от изборът на Иван Вълчев във Факултетния съвет (от 2019 г. до сега), както и изборът му за член на Управителния съвет на Асоциацията на българските археолози (от 2021 г.), в която членува от 2015 г. Той е член и на издателския съвет на престижното електронно издание на Асоциацията (BeJA).

3. В монографията, с която Иван Вълчев участва в конкурса (391 стр.) е направено изключително задълбочено изследване на култа към върховния римски бог Юпитер в провинция Долна Мизия. В анализа са включени всички известни днес паметници – олтари с посвещения, каменна и бронзова пластика, каменни и глинени оброчни плочки, геми, лампи и др. Разнородните артефакти, свидетелстващи за различни аспекти на култа към Юпитер, са представени надлежно в каталога на книгата, а отделно в табличен вид следват техните изображения. Тези паметници са в основата на задълбочен анализ и критичен подход, които могат да се видят от първата до последната страница на книгата. Във Въведението са представени по-ранните изследвания, обоснован е изборът на темата, териториалния и хронологически обхват, структурата на изследването. Първа глава е изключително важна, представяйки ни

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
КАТЕДРА ПО АРХЕОЛОГИЯ**
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1504
БУЛ. „ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ“ 15
☎ (02) 9308/ 572

**ST. KLIMENT OHRIDSKI
UNIVERSITY OF SOFIA
DEPARTMENT OF
ARCHAEOLOGY**
1504 SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BD.
☎ (+359-2) 9308/ 572

възникването на култа в Древен Рим и развитието му в рамките на политическия, социалния и религиозния живот на римската държава от архаичната епоха до времето на император Константин I. Впечатлява дълбочината, с която е проследено това развитие, предопределена безспорно от задълбоченото познаване и разбиране на проблематиката и свързаната с нея огромна по обем литература. Първа глава е необходимата солидна основа, върху която не малкото, но разнородни като характер, информативност и концентрация артефакти да бъдат поставени в адекватна рамка и скрупулозно анализирани в следващите глави. Така в следващата глава (II) Юпитер в Долна мизия са разгледани епитетите, иконографията и празниците на върховния бог. Още тук искам да подчертая, че представеният анализ далеч нахвърля рамките на провинция Долна Мизия, като картината непрекъснато е допълвана от анализ за съседните по-близки или по-далечни провинции. Това от своя страна прави още по-стойностен представения ни анализ. А отделно от това показва изключителната компетентност на колегата Вълчев в проблематиката. В трета глава, озаглавена Юпитер, императорът и армията в Долна Мизия са разгледани посвещенията на Юпитер за добруването на императора и мястото на Юпитер в римската армия. Извършеният анализ на посвещенията безспорно показва, че Юпитер, редом с императора е схващан като олицетворение на самата римска държава и че армията е основен носител на разпространението на култа към върховния римски бог. В четвърта глава Юпитер и цивилните селища в Долна Мизия са разгледани проявленията на култа в отделните центрове, които имат различен ранг и функции, както и съвкупност от население: колония Улпия Ескус, Трезмис, Дуросторум, Тропем Траяни, Нове, Капидава, Улметум, викусът на моряците, Квинтионис, Секундини. Тук бих обърнала специално внимание на дискусията около трите храма в северната част на форума в Ескус, един от малкото археологически засвидетелствани примери за монументална храмова архитектура. Дискусията за тези храмове, както между впрочем и за други археологически проучени, но непълно публикувани обекти свързани с култа, ясно показва нуждата от комплексни публикации и прецизиране на наложили се тези. В пета глава са обобщени данните за различните категории посветители – на практика от всички слоеве на обществото, но най-вече войниците и ветераните от римската армия,

както и магистрите на селските общности. В Заключението е направено стратифицирано обобщение на изводите от предходните глави.

4. Останалите публикации, с които гл. ас. д-р Иван Вълчев участва в конкурса илюстрират посочените по-горе трайни и задълбочени интереси и познания в областта на религията в земите на Тракия през римската епоха. Монографията е допълнено и редактирано издание на докторската теза: Извънградските светилища в римската провинция Тракия (I–IV век). Университетско издателство, 2015 г. Двете студии (Прил. 3 и 4) са тематично свързани с хабилитацията. Отпечатването им в реферирани и индексирани издания е безспорно индикатор за тяхното качество. Темата за извънградските светилища е продължена в статия за разрушаването на светилищата в Тракия и Дакия. Въпросът за края на езическите практики е дискутиран на база анализа на артефакти с възможност за по-прецизно датирание. Този подход дава възможност на автора да допусне, че по тези места религиозните практики не прекъсват по времето на император Константин I, а продължават до времето на император Теодосий. В друга своя работа авторът се спира на монетните находки от светилищата в римска Тракия (Прил. 7), на които е отредена ритуална роля в оброчните практики в границите на теменоса. В друга своя работа Иван Вълчев е събрал наличните сведения и артефакти за култовите средища в Кабиле (Прил. 9), както и за монетно съкровище от IV в. от Кабиле (Прил. 8), а студия е посветена на религиозния живот на Никополис ад Нестум и хинтерланда му (Прил. 10). С публикуването на намерените при спасителни проучвания при с. Крепост, Димитровградско, оброчни плочи се локализира ново светилище на Тракийския конник (Прил. 11). Освен автор на публикации, значително повече от приложените за участие в конкурса, Иван Вълчев е и съставител и редактор на няколко сборника. Също така е и организатор, освен и участник, на няколко научни форума.

Голяма част от публикациите са резултат от участието на Иван Вълчев в научни проекти, местни или международни конференции.

Всички разгледани публикации очертават задълбочения интерес на гл. ас. д-р Иван Вълчев към проблемите на Класическата археология и особено към сложната и необятна материя на религиозния живот. За постигнатото от него свидетелстват и натрупаните цитати на неговите публикации. И дума не може да става за елементи на плагиатство в написаните на изключително професионален език съчинения.

5. В заключение на казаното дотук ще подчертая, че представената документация за конкурса, както и личните ми наблюдения в продължение на повече от 15 години, ми

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
КАТЕДРА ПО АРХЕОЛОГИЯ
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1504
бул. „ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ“ 15
☎ (02) 9308/ 572

ST. KLIMENT OHRIDSKI
UNIVERSITY OF SOFIA
DEPARTMENT OF
ARCHAEOLOGY
1504 SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BD.
☎ (+359-2) 9308/ 572

дават основание да заявя, че гл. ас. д-р Иван Вълчев е достоен кандидат, учен с безспорен потенциал и постижения, университетски преподавател от висока класа, активно участващ в научния и административния живот на Катедрата по Археология и Историческия факултет, както и на археологическата колегия у нас и в чужбина. Това ми дава основание убедено да гласувам положително за присъждането на гл. ас. д-р **Иван Димитров Вълчев** на академичната длъжност „доцент“.

04 ноември, 2022 г.

Даниела Стоянова